

Ерик Чапо, Теорије митологије

Превела са енглеског Данијела Стефановић

Београд : Clio, 2008

398 стр. : илустр. ; 25 cm

ISBN 978-86-7102-317-7 (картон)

Ерик Чапо је професор на универзитетима у Торонту и у Синдеју. Предавач је на катедрама класичних наука. Аутор је значајног броја књига и научних чланака из области грчке драме, позоришта, мита, религије и друштва. Поверено му је, такође, и уредништво више зборника и енциклопедија из истих области.

Теорије митологије представља капитално дела Ерика Чапа које се не бави митологијом, већ методама проучавања и интерпретирања митологије. Књига доноси критички увод у водеће теорије мита настале од 19. в. до савременог доба, и представља водич кроз различита тумачења мита. Интерпретативне школе представљене су на примерима једног или два истакнута представника (утемељивача).

Аутор приказивање интерпретативних теорија митологије започиње приказујући тзв. компа-

ративи приступ указујући на методолошке претпоставке Макса Милера и Џејмса Фрајзера. Компаративни приступ поменутих аутора илустрован је на примеру поређења грчких и хетитских митова који као основу имају мотив наслеђивања божанске власти.

Интерпретативни метод повезан са психолошким открићима Е. Чапо илуструје примером С. Фројда указујући на откриће несвесног са једне стране, а са друге на развојни пут психоанализе која постаје средство тумачења мита будући да је Фројд сматрао да постоји сличност у сазревању људске јединке и развојног пута друштвеног уређења. Џејсон Харисон и Валтер Буркерт су представници интерпретативног метода који се заснива

на тумачењу ритуала. Приступ се заснива на схватању да између мита (као општој категорији) и ритуала постоји веза било да

се истиче да су митови произашли из ритуала или да су митови и ритуали паралелне реакције на спољне подстицаје. Е. Чапо се потом осврће на *сџрукџуралисџичко* тумачење мита илуструјући га на примеру В. Пропа. Разматрање *џеорија мџолоџија* завршава се поглављем о идеолошком тумачењу митова у којем говори о *сџрукџури* и *идеолоџији*, *џосџсџрукџурализму* и *џосџмодернизму* и *идеолоџији*, *декодирању идеолоџија* и бројним критичким трендовима који су проширили појам мита далеко изван примитивне или традиционалне приче.

Нарочит допринос овог дела је у истицању значаја друштвеног и теоријског контекста теоретичара. Е. Чапо показује да друштвено окружење теоретичара и теорија није само део локалног колорита, већ да је суштински значајно за разумевање становишта самог теоретичара и за разоткривање и демистификовање митско-поетске идеологије која стоји у позадини различитих интерпретативних метода. Аутор указује да *комџаратџивни џрисџуџ* изучавања митова израста из контекста упоредне филологије (џоунсовог открића индоевропских језика) са једне стране контекста европског империјализма са друге стране. Презрен као форма исказа у периоду до ренесансе, мит са развојем европског империјализма постаје средство европског самооткривања и самоодређења насупрот

оних *џруџих*. Империјалистичка експанзија донела је искуство страних култура и сирове податке о њима, али не и средство њиховог тумачења и разумевања. Тумачење и разумевање других и другачијих почиње унутрашњим променама на подручју Европе које су становницима *сџароџ конџиненџа* поткопале уверење да је свет створен према њиховим потребама. То су биле индустријска и егалитаристичка револуција које су довеле до тзв. *кризе вредносџи* и одумирања *кулџуре ай-солуџизма*. Аутор истиче да је на представника тзв. *џеорије рџџуала* џ. Харисона и кружок коме је припадао (тзв. *рџџуалисџи са Кембриџа*) значајан утицај имала Диркеменова социолошка теорија и Ничеово *Рођење џратеџије*. Он упечатљиво приказује да је други представник истог интерпретативног метода, В. Букерт био под утицајем биолошког детерминизма и конструктивизма што је последично довело до наглашавања значаја мита и његовог тумачења у контексту универзалних људских потреба и инстинкта.

Чапово дело значајно је истраживачима у области антропологије, етнологије, философије и религије. Оно омогућује упознавање са теоријским претпоставкама, приступима митовима и историјом развоја теоријских претпоставки.

Јован Блаџевић